

ЧИТАЦЬКА ГРАМОТНІСТЬ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНЕ ПОНЯТТЯ

Грубий Л. І.

здобувач вищої освіти

Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

ORCID ID: 0009-0009-8458-2653

У статті проаналізовано сутність поняття «читацька грамотність» у міждисциплінарному контексті. З'ясовано еволюцію тлумачення грамотності – від традиційного розуміння як уміння читати й писати до комплексної характеристики особистості, що охоплює когнітивний, комунікативний, діяльнiсний, ціннісний складники. Ураховано підходи міжнародного дослідження PISA, у якому читацьку грамотність визначено як здатність розуміти, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати тексти для досягнення особистих і суспільно значущих цілей.

Акцентовано, що в умовах цифровізації суспільства, інформаційних переважань та гібридних загроз відбувається переосмислення ролі читання: воно перестає бути тільки індивідуальною когнітивною діяльністю, постаючи формою колективної взаємодії, символічним простором конструювання смислів і цінностей. У цих умовах читацька грамотність корелюється зі здатністю особистості орієнтуватися в цифрових і гіпертекстових форматах, критично осмислювати інформаційні потоки, брати участь у суспільному діалозі.

Схарактеризовано філософський, культурологічний, соціологічний, психологічний, мовознавчий і лінгводидактичний підходи до розуміння й осмислення феномена читацької грамотності. Наголошено, що в герменевтичній традиції читання розглядають як процес, у якому смисл не просто відтворюють, а створюють разом автор і читач в акті інтерпретації. Обґрунтовано, що читання є не тільки рецептивним видом мовленнєвої діяльності, а й складною когнітивно-творчою діяльністю, пов'язаною зі смислотворенням, діалогом автора й читача, інтерпретацією, рефлексією.

Особливу увагу приділено проблемі формування читацької грамотності іноземних студентів у закладах вищої освіти України. Доведено, що ефективна організація навчання читання українською мовою має спиратися на комплексний підхід, що інтегрує психологічні механізми розуміння тексту, лінгвістичний аналіз його структури й комунікативно-культурний контекст.

Ключові слова: читацька грамотність, іноземні студенти, міждисциплінарність, навчання читання, українська мова як іноземна.

Grubiy L. I. Reading literacy as an interdisciplinary concept

The article analyzes the essence of the concept of reading literacy within an interdisciplinary framework. The evolution of the interpretation of literacy is traced—from its traditional understanding as the ability to read and write to a comprehensive characteristic of the individual encompassing cognitive, communicative, activity-based, and value-oriented components. The approaches of the international PISA study are taken into account, in which reading literacy is defined as the capacity to understand, analyze, interpret, and evaluate texts in order to achieve personal and socially significant goals.

It is emphasized that in the context of societal digitalization, information overload, and hybrid threats, the role of reading is being reconsidered: it ceases to be solely an individual cognitive activity and emerges as a form of collective interaction and a symbolic space for constructing meanings and values. Under these conditions, reading literacy correlates with an individual's ability to navigate digital and hypertextual formats, critically process information flows, and participate in public dialogue.

Philosophical, cultural, sociological, psychological, linguistic, and linguodidactic approaches to understanding and interpreting the phenomenon of reading literacy are characterized. It is stressed that within the hermeneutic tradition, reading is viewed as a process in which meaning is not merely reproduced but co-constructed by the author and the reader in the act of interpretation. It is substantiated that reading is not only a receptive type of speech activity but also a complex cognitive-creative activity associated with meaning-making, author–reader dialogue, interpretation, and reflection.

Particular attention is devoted to the issue of developing reading literacy among international students in higher education institutions of Ukraine. It is demonstrated that the effective organization of teaching reading

in Ukrainian should be based on a comprehensive approach integrating psychological mechanisms of text comprehension, linguistic analysis of textual structure, and the communicative-cultural context.

Keywords: *reading literacy, international students, interdisciplinarity, teaching reading, Ukrainian as a foreign language.*

Вступ. Традиційно поняття «грамотність» розуміли як уміння читати й писати. У кінці XX – на початку XXI століття означене поняття значно розширило своє семантичне наповнення, оскільки набуло нового осмислення, охоплюючи здатність особистості ефективно взаємодіяти в інформаційному суспільстві, критично осмислювати інформацію, застосовувати її. Науковці все частіше витлумачують грамотність як особистісну характеристику, що поєднує низку когнітивних, діяльнісних, комунікативних і ціннісних складників, тому поряд із традиційною мовною грамотністю виокремлюють цифрову, інформаційну, медійну, читацьку грамотність, що є показниками підготовки особистості до життя в умовах сучасного світу.

Проблема формування читацької грамотності набула розвитку у зв'язку з упровадженням міжнародних моніторингових досліджень якості освіти. У дослідженні PISA читацьку грамотність визначено як «здатність учня / студента сприймати, аналізувати, використовувати й оцінювати письмовий текст задля досягнення певних цілей, розширювати свої знання й читацький потенціал, а також посилювати свою готовність брати участь у житті суспільства» [6. с. 34]. Такий підхід акцентує не тільки на техніці читання, а насамперед на здатності працювати з різними типами текстів, розуміти їх, інтерпретувати, критично оцінювати подану в них інформацію. Важливим є й рефлексійний складник – усвідомлення власної читацької стратегії.

Міжнародний досвід свідчить про перехід від перевірки ЗУНівських результатів (техніка читання, виразне читання, розуміння тексту) до оцінювання здатності застосовувати читацькі вміння в реальних навчальних і життєвих ситуаціях.

На сучасному етапі розвитку освіти помітно активізувалися дослідження, присвячені підвищенню якості читання, що зумовлено соціальними вимогами, реалізацією компетентнісного підходу в закладах вищої й середньої освіти, інтеграцією української

освітньої системи в європейській освітній простір.

Проблемі формування читацької грамотності в здобувачів освіти присвячено студії українських дослідників Н. Богданець-Білокаленко, Н. Бондаренко, В. Новосолової, О. Ісаєвої, С. Косянчука, О. Фідкевич, Т. Яценко та ін. Н. Бондаренко ґрунтовно проаналізувала матеріали міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 в Україні щодо читацької грамотності учнівства; описала категорійний спектр читацької грамотності; визначила перелік умінь, що визначають її сформованість [1].

Особливої актуальності набуває проблема формування читацької грамотності в контексті навчання іноземних студентів, для яких читання є не тільки засобом здобування знань, а й дієвим інструментом соціалізації, професійного становлення. Іноземний студент має оволодіти вміннями розуміти, критично оцінювати інтерпретувати й використовувати тексти різної жанрово-стильової належності в різноманітних життєвих і навчальних ситуаціях. Завдання викладачів української мови як іноземної полягає у формуванні в студентів читацької грамотності. Особливостям формування читацької грамотності іноземних студентів присвячено лінгводидактичні студії З. Бакум, І. Дирди, І. Зогуля, Н. Московчук, О. Пальчикової, Л. Суботи, М. Цуркан, Г. Швець та ін. Л. Субота експериментально довела, що регулярне читання збагачує словниковий запас, дозволяє іноземним студентам аналізувати й узагальнювати інформацію, висловлювати власну думку щодо прочитаного. Г. Швець обґрунтувала доцільність застосування в освітньому процесі наукових і художніх текстів, які сприяють збагаченню словникового запасу іноземних студентів, урізноманітненню палітри лексикограматичних конструкцій, здатності орієнтуватися у структурі складних текстів [3].

Опрацювання спеціальної літератури переконало, що поняття «читацька грамотність» є не тільки складником мовної освіти,

а й комплексним поняттям, що інтегрує здобутки філософії, соціології, культурології, психології, мовознавства, лінгводидактики, методики навчання літератури. Міждисциплінарний характер читацької грамотності виявляється також у її зв'язку з інформаційно-цифровою компетентністю, оскільки в умовах цифровізації суспільства читання виходить за межі традиційного друкованого тексту, охоплюючи електронний, гіпертекстовий формати, що потребує інших стратегій опрацювання інформації. Міждисциплінарність поняття й зумовлює необхідність пошуку нових підходів до формування читацької грамотності в освітньому процесі.

Методи та методика дослідження. У процесі дослідження було використано різні методи, зокрема такі: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація наукових джерел для з'ясування сутності базового поняття дослідження «читацька грамотність», уточнення його характеристик у філософському, культурологічному, соціологічному, психологічному, мовознавчому, лінгводидактичному контекстах. Метод порівняльного аналізу використано для зіставлення українських і зарубіжних концепцій читацької грамотності, зокрема в міжнародному дослідженні PISA.

Мета статті – проаналізувати сутність поняття «читацька грамотність» з урахуванням філософського, психологічного, лінгвістичного і лінгводидактичного підходів, визначити теоретичні засади її формування в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Завдання

1. Уточнити зміст і характеристики поняття «читацька грамотність» у міждисциплінарному вимірі.

2. Схарактеризувати основні підходи до структурування читацької грамотності.

3. Окреслити перспективні напрями формування читацької грамотності іноземних студентів в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Результати. Аналіз і синтез наукових праць засвідчує, що феномен читацької грамотності має міждисциплінарний характер, оскільки його вивчення не обмежується представниками мовно-літературної галузі. Читацька грамотність є предметом вивчення

філософів, соціологів, культурологів, психологів, психолінгвістів, педагогів, мовознавців, лінгводидактів.

У філософському аспекті читання визначають як спосіб пізнання й інтерпретації смислів, «привласнення досвіду інших», формування світогляду. Засновник філософської герменевтики Г.-Г. Гадамер обґрунтував положення про історичну зумовленість розуміння, відповідно до якого інтерпретація тексту є функцією як автора, так і читача, котрий є інтерпретатором. Оскільки читання спирається на зміст тексту й водночас на досвід і культурний горизонт читача, «жодне читання не може претендувати на статус остаточного чи вичерпного» [9, с. 264]. Читання ніколи не буває завершеним, тому що в тексті не може бути абсолютно правильного змісту, є тільки можливості смислів, адже кожен читач має свій набір культурних кодів, життєвого досвіду, перебуває в певних умовах, має певний емоційний стан. Ці та інші чинники впливають на розуміння прочитаного. Цим і пояснюють той факт, що прочитавши текст у шкільному віці й через 10-15 років, людина сприймає його по-різному. У герменевтичній традиції читання розглядають як процес, у якому смисл не просто відтворюють, а створюють разом автор і читач в акті інтерпретації. Звідси випливає, що читацька грамотність – це не тільки техніка розуміння тексту, а й здатність до смислотворення, критичного осмислення, тобто це інтегрована здатність особистості здійснювати осмислене, рефлексійне і ціннісно зорієнтоване прочитання тексту як форми буття, інтерпретувати смисли з урахуванням власного досвіду й відкривати нові значення в процесі взаємодії – автор – текст – читач. Як слушно стверджує українська дослідниця Н. Кривда, «текст не має смислового та ціннісного навантаження сам по собі, текст завжди потребує інтерпретатора» [5, с. 70].

Представники культурології розглядають читання як культурну практику, соціальний ритуал, інструмент резильєнтності, засіб збереження національної ідентичності, особливо в кризові періоди. Сьогодні ми спостерігаємо переосмислення ролі читання в умовах швидкої цифровізації суспільства, інформаційних

перевантажень, гібридних загроз. Читання перестає бути індивідуальною когнітивною діяльністю, а постає формою колективної взаємодії, символічним простором конструювання смислів і цінностей. В умовах війни читання допомагає підтримати психологічну стійкість, сприяє осмисленню травматичного досвіду, формує наративи опору і пам'яті. Через звернення до української літератури актуалізуються культурні символи, історичні смисли, мова як маркер ідентичності. Як стверджує О. Коваль, «Коли важко, коли треба перемагати ворога і долати свої страхи і невпевненість, на допомогу приходять класика, зокрема поезія, відома з дитинства чи з юності: Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Василь Стус, Василь Симоненко, Ліна Костенко» [3]. Водночас зазначимо, що в сучасних умовах розвитку цифрових технологій набуває поширення фрагментарне, гіпертекстове читання. Гіпертексти надають читачам потенційні можливості стати співавторами тексту, організувати його нелінійне прочитання. Останнім часом зростає роль соціальних мереж як відкритого простору для обговорення текстів, об'єднання читацьких спільнот. У цьому випадку читання поєднує індивідуальний досвід особистості із колективними культурними смислами.

Означені підходи можуть слугувати орієнтирами для реалізації завдань навчання читання іноземних студентів, для яких читання українською мовою є не тільки способом оволодіння лексико-граматичними структурами, а й засобом культурної інтеграції, шляхом пізнання ціннісних орієнтирів українського суспільства, його історичної пам'яті і сучасних смислів. У цьому контексті вважаємо доцільною організацію роботи з художніми, публіцистичними текстами, а також медіатекстами.

Представники соціології розглядають соціальні детермінанти читацької поведінки, розглядаючи читання як соціальну практику, що залежить від соціального статусу, читацького середовища, родинного оточення, культурного капіталу, матеріального становища та інших чинників.

Соціологічний підхід до читання має вплив на організацію навчання читання інозем-

них студентів, оскільки їхні читацькі стратегії, мотивація, ставлення до книжки й тексту загалом зумовлені їхнім попереднім освітнім досвідом, культурними традиціями країни походження, рівнем сформованості читацького середовища в родині й найближчому оточенні. Тому навчання читання українською мовою має будуватися з урахуванням різних моделей читацької поведінки. Крім того, важливо враховувати, що іноземні студенти входять у новий для них культурний простір, де змінюється не тільки мова, а й смисли текстів, жанрові традиції, комунікативні норми. Тому читання має допомогти студентам зрозуміти контексти функціонування текстів, пояснювати культурні коди, суспільні реалії, історичні алюзії тощо, тобто виконувати функцію соціокультурної адаптації. Читання навчальних, наукових, медіатекстів розширює когнітивні можливості студентів, сприяє кращій соціалізації.

Психологи (Е. Івашкевич, Н. Ігнатенко, Н. Михальчук, Н. Чепелева, Л. Яковенко та ін.) розглядають механізми сприймання й розуміння тексту в процесі читання. Погоджуємося з думкою Н. Чепелевої, що «навчання читання вимагає формування не тільки когнітивних текстових операцій, але й умінь вести діалог із твором, інтерпретувати й оцінювати його, організовувати процес самостійної роботи з книгою залежно від цілей і завдань тієї діяльності, у яку воно включене. Лише комплексне формування цих умінь дасть змогу виробити готовність до самоосвітнього читання як основи продуктивної навчальної діяльності у вишій й важливого складника професійної культури фахівця» [10, с. 3].

Н. Чепелева розуміння тексту характеризує як вид комунікативно-пізнавальної діяльності, що, з одного боку, підпорядкований його цілям, мотивам а з іншого, – він значною мірою забезпечує основні ефекти читацької діяльності – інформаційно-пізнавальний, мотиваційно-особистісний і практичний. Дослідниця вважає розуміння тексту процесом засвоєння і породження смислів, основними характеристиками якого є відтворення смислу (концепту) вихідного повідомлення, осмислення або привнесення свого смислу в текст і переосмислення, результатом

якого є синтез нового смислу, що народжується у процесі активного творчого читання [10, с. 9]. Н. Чепелева зазначає, що процес розуміння тексту передбачає усвідомлення авторського смислу, інтерпретацію його або привнесення свого смислу в текст, а також діалогічну взаємодію читачів із текстом, у результаті чого з'являються нові смисли [10].

Представники мовознавства (Ф. Бацевич, Т. Должикова, О. Косюк, І. Кочан, І. Мілева, Г. Онуфрієнко, Ю. Сурмін та ін.) розглядають читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності, що забезпечує декодування, інтерпретацію тексту. На відміну від психологічних підходів, мовознавство акцентує увагу на мовній природі читання. «У сучасній науці читання або слухання художнього тексту визначається як комунікативний акт між автором і читачем за допомогою тексту. Розглядаючи текст з таких позицій, сприймаємо автора (письменника) як суб'єкта, що говорить з читачем писаним словом. Сам письменник постає суб'єктом творчості, а комунікативні рівні тексту розглядають як засоби донесення авторського задуму до читачів» [7, с. 24-25].

В організації читання іноземних студентів схарактеризовані психологічний та мовознавчий, або лінгвістичний, підходи мають бути поєднані в одну методичну систему. Аналіз психологічних студій дає підстави для такого узагальнення: навчання читання іноземних студентів не повинно обмежуватися формуванням у них техніки декодування або перевіркою міри розуміння змісту прочитаного. Важливо формувати когнітивні операції аналізу, синтезу, прогнозування (антиципації), установлення смислових зв'язків, а також розвивати вміння інтерпретувати текст, співвідносити авторський задум із власним культурним досвідом, діалогізувати з автором. Це особливо актуально для іноземних студентів, оскільки процес розуміння для цієї категорії здобувачів освіти ускладнюється мовними, культурними бар'єрами. Це зумовлює планування роботи над формуванням читацької грамотності іноземних студентів в такий спосіб, щоб зняти лінгвокультурні труднощі. Під час сприймання тексту необхідно зважати на осмислення концептуального змісту. Не менш важливо здійснювати післятекстову інтерпре-

тацію, що стимулює рефлексію і породження власних смислів.

У контексті мовознавчого підходу читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності передбачає формування в студентів умінь працювати з лексико-граматичною організацією тексту, визначати його структурно-смислові зв'язки, типологічні й жанрові особливості. Важливо навчити іноземних студентів бачити в тексті не тільки сукупність мовних одиниць, а комунікативний акт, у якому автор, використовуючи певні мовні засоби, реалізує свій комунікативний намір. На нашу думку, такий підхід сприяє кращому розумінню прагматичного й культурного підтексту.

Упродовж тривалого часу теоретичними засадами методики навчання читання слугували теорія мовленнєвої діяльності й теорія тексту. У контексті цих наукових підходів мовленнєву діяльність людини розглядали як діяльність її мовленнєво-розумового апарату в процесах сприймання і продукування мовлення. Читання тлумачили як процес сприймання й смислового оброблення (розуміння) писемного мовлення і як процес комунікації посередництвом мовлення (автор – читач). Такий підхід акцентує насамперед на процесуальному й комунікативному аспектах читання, підкреслюючи його зорієнтованість на досягнення взаємодії між автором і читачем.

Сучасні лінгводидакти (З. Бакум, О. Горюшкіна, Т. Груба, Л. Давидюк, С. Караман, А. Нікітіна, О. Фідкевич та ін.) розширюють це розуміння, розглядаючи читання не тільки як процес декодування тексту, а й як активну когнітивну діяльність, що передбачає залучення суб'єктами навчання попереднього читацького досвіду, культурного контексту, ціннісних орієнтацій і критичного мислення.

«Усвідомлення наукового тексту – осягнення, осмислення структури тексту через аналіз вербальної форми тексту», – вважають О. Горюшкіна і Т. Груба [2, с. 52]. Це особливо важливо для іноземних студентів, оскільки аналіз вербальної інформації допомагає подолати термінологічні труднощі, зрозуміти типові моделі викладу матеріалу в науковому стилі, навчитися структурувати власне висловлення.

На думку С. Карамана, «читання є складною перцептивно-розумовою та мнемонічною діяльністю аналітико-синтетичного характеру. Одиницями сприймання й розуміння писемного мовлення можуть бути слова, синтагми, речення, тому процес читання включає низку послідовних і взаємопов'язаних операцій: розуміння окремих слів, розуміння речень, розуміння логіко-граматичної структури, що має складну систему управління, розуміння зв'язного тексту. Успішне виконання кожної із зазначених операцій залежить насамперед від розв'язання суб'єктами навчання складних аналітико-синтетичних завдань, спрямованих на встановлення зв'язків між словами в реченні та між словами в межах тексту» [4, с. 230]. Наукова позиція дослідника відображає психолінгвістичний підхід до розуміння читання як багаторівневого інтелектуального процесу, що поєднує різні механізми – перцептивні, мисленнєві, мнемонічні. Учений акцентує на аналітико-синтетичному характері читання, підкреслюючи, що сприйняття писемного мовлення не є лінійним декодуванням графічних знаків, а передбачає складну систему розумових операцій. Така позиція має важливе теоретико-практичне значення, оскільки обґрунтовує доцільність цілеспрямованого формування в здобувачів освіти смислового опрацювання тексту.

У межах компетентнісного підходу читання є засобом формування читацької грамотності, складником якої є здатність не тільки розуміти інформацію, а й аналізувати її, критично оцінювати, інтерпретувати, застосовувати в різноманітних ситуаціях. Отже, еволюція наукових поглядів на читання засвідчує перехід від

розуміння його як рецептивного виду мовленнєвої діяльності до усвідомлення як складної когнітивно-творчої діяльності, що має міждисциплінарний характер і значний розвивальний потенціал.

На нашу думку, формування читацької грамотності іноземних студентів має ґрунтуватися на засадах комплексного підходу, що враховує філософські, соціологічні, психологічні, мовознавчі, лінгводидактичні дослідження. За такої умови читання може стати запорукою академічної успішності, професійного становлення, успішної соціалізації іноземних студентів.

Висновки. Отже, читацька грамотність у сучасному науковому полі постає як багатовимірне міждисциплінарне утворення, що інтегрує філософські уявлення про інтерпретацію і смислотворення, культурологічне бачення читання як соціокультурної практики, соціологічне розуміння читацької поведінки, психологічні механізми сприймання й осмислення тексту, мовознавчі засади аналізу структури тексту та лінгводидактичні засади організації навчання читання. Формування читацької грамотності іноземних студентів має ґрунтуватися на комплексному підході, що поєднує філософські, соціологічні, культурологічні, психологічні, лінгвістичні й лінгводидактичні виміри. Важливим є врахування мовних і культурних бар'єрів, попереднього читацького досвіду здобувачів освіти, особливостей їхньої соціокультурної адаптації.

Перспективи подальших досліджень убацьмаємо в розробленні системи вправ для формування читацької грамотності іноземних студентів з урахуванням цифрових форматів читання, жанрової різноманітності текстів.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Н. В. Формування читацької грамотності учнів у контексті стандартів PISA-2018: метод. рек. URL: https://lib.iitta.gov.ua/722178/1/%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_1.pdf
2. Горошкіна О., Груба Т. Українська наукова мова: теорія і практика: навч.-метод. посіб. Суми: Університетська книга, 2023. 108 с.
3. Інтерв'ю директора Українського інституту книги Олександри Коваль агентству «Інтерфакс-Україна». URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/834181.html>.
4. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії. Київ: Ленвіт, 2000. 272 с.
5. Кривда Н. Колективна пам'ять як чинник формування групової ідентичності. *Філософські обрії*. 2019. № 41. С. 60–76.
6. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / М. Мазорчук та ін. Київ: УЦОЯО, 2019. 439 с.

7. Практикум з лінгвістики тексту: навч.-метод. посіб. / Т. Должикова, І. Мілева, А. Нікітіна. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 142 с.
8. Субота Л. А. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності іноземних студентів у процесі оволодіння мовою навчання: монографія. Харків: Майдан, 2020. 303 с.
9. Філософія: підручник / В. С. Бліхар та ін. 2-ге вид., перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
10. Чепелева Н. В. Психологія читання навчальної та наукової літератури в системі професійної підготовки студентів: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07. Київ, 1992. 40 с.
11. Швець Г. Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: монографія. Київ: Фенікс, 2019. 529 с.

References

1. Bondarenko, N. V. (n.d.). *Formuvannia chytatskoi hramotnosti uchniv u konteksti standartiv PISA-2018: metodychni rekomendatsii* [Development of students' reading literacy in the context of PISA-2018 standards: Methodological recommendations]. Retrieved March 31, 2026, from https://lib.iitta.gov.ua/722178/1/%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_1.pdf [in Ukrainian].
2. Horoshkina, O., & Hrubá, T. (2023). *Ukrainska naukova mova: teoriia i praktyka: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Ukrainian scientific language: theory and practice: Educational and methodological manual]. Sumy: Universytetska knyha [in Ukrainian].
3. Interviu dyrektora Ukrainskoho instytutu knyhy Oleksandry Koval ahentstvu "Interfaks-Ukraina". (n.d.). [Interview with the director of the Ukrainian Book Institute Oleksandra Koval to the Interfax-Ukraine agency]. Retrieved March 31, 2026, from <https://interfax.com.ua/news/interview/834181.html> [in Ukrainian].
4. Karaman, S. O. (2000). *Metodyka navchannia ukrainskoi movy v himnazii* [Methods of teaching the Ukrainian language in gymnasium]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
5. Kryvda, N. (2019). Kolektyvna pamiat yak chynnyk formuvannia hrupovoi identychnosti [Collective memory as a factor in the formation of group identity]. *Filosofski obrii – Philosophical Horizons*, (41), 60–76. [in Ukrainian].
6. Mazorchuk, M., et al. (2019). *Natsionalnyi zvit za rezultatamy mizhnarodnoho doslidzhennia yakosti osvity PISA-2018* [National report on the results of the international study of education quality PISA-2018]. Kyiv: Ukrainian Center for Educational Quality Assessment [in Ukrainian].
7. Dolzhykova, T., Milieva, I., & Nikitina, A. (2011). *Praktykum z lnhvistyky tekstu: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Workshop on text linguistics: Educational and methodological manual]. Luhansk: Taras Shevchenko National University of Luhansk [in Ukrainian].
8. Subota, L. A. (2020). *Rozvytok inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv u protsesi ovolodinnia movoiu navchannia: monohrafiia* [Development of foreign language communicative competence of international students in the process of mastering the language of instruction: Monograph]. Kharkiv: Mайдан [in Ukrainian].
9. Blihar, V. S., et al. (2021). *Filosofii: pidruchnyk* [Philosophy: Textbook] (2nd ed., rev.). Uzhhorod: Vydavnytstvo UzhNU "Hoverla" [in Ukrainian].
10. Chepelieva, N. V. (1992). *Psykhohohiia chytannia navchalnoi ta naukovoi literatury v systemi profesiinoi pidhotovky studentiv* [Psychology of reading educational and scientific literature in the system of professional training of students] (Doctoral dissertation abstract). Kyiv [in Ukrainian].
11. Shvets, H. D. (2019). *Teoriia i praktyka navchannia ukrainskoi movy inozemnykh studentiv humanitarnykh spetsialnostei: monohrafiia* [Theory and practice of teaching Ukrainian language to foreign students of humanities specialties: Monograph]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.05.2026